

Arja Juvonen ps

Kirjallinen kysymys Nigerian sisäoppilaitoksissa lapsiin ja nuoriin kohdistuneista väkivallanteoista, suomalaisen kehitysyhteistyön oikeaoppisesta toteutumisesta ja siihen liittyvien väärinkäytösten selvittämisestä sekä kehitysyhteistyörahojen takaisinperinnästä

Eduskunnan puhemiehelle

Viime päivinä on uutisoitu Nigeriassa sijaitsevista sisäoppilaitoksista, joihin poliisi on tehnyt ratsoita. Laitokset ovat sijainneet Kadunan ja Dauran kaupungeissa. Sisäoppilaitoksista on löytenyt satoja opiskelijoita, joita on kidutettu, pahoinpidelty ja käytetty seksuaalisesti hyväksi. Kaikki koulujen opiskelijat ovat olleet miespuolisia. Opiskelijoita, jotka ovat olleet iältään 7—40 vuotiaita, on löytynyt ketjuilla sidottuina ja heillä on ollut monia arpia ja vakavia vammoja. Monet koulujen opiskelijoista on toimitettu sairaalahoitoon.

Sisäoppilaitokset ovat olleet islamilaisia kouluja, joissa on opetettu koraania. Maailmalle uutisoidujen tietojen mukaan Nigerian hallitus harkitsee islamilaisten koulujen — almajirien — sulkeamista. Se voi olla kuitenkin vaikeaa, sillä Nigerian islamilaisissa kouluissa käy jopa 10 miljoonaa lasta. (Helsingin Sanomat 27.9.2019 ja 16.10.2019).

Vuonna 2017 Suomi käytti kehitysyhteistyöhön 961,4 miljoonaa euroa. Ulkoministeriön hallinnoima varsinaisen kehitysyhteistyön osuus oli 565 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 Suomen kehitysyhteistyömaksatukset olivat OECD:n julkaisemien tietojen mukaan noin 833 miljoonaa euroa. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön käytettiin noin 537 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 valtion talousarvion mukaiset kehitysyhteistyön määrärahat ovat kokonaisuudessaan 989 miljoonaa euroa. Ulkoministeriön hallinnoiman varsinaisen kehitysyhteistyön osuus on 577 miljoonaa euroa. Hallitus esittää vuodelle 2020 varsinaiseen kehitysyhteistyöhön yhteensä 684,1 miljoonaa euroa, josta kertaluonteisia tulevaisuusinvestointeja on 5,0 miljoonaa euroa. Määräraha kasvaa vuoteen 2019 verrattuna kaikkiaan 100,3 miljoonalla eurolla. (<https://um.fi/suomen-kehitysyhteistyon-maararahat>)

Suomi on maksanut kehitysyhteistyörahoja erilaisiin hätäapu- ja projektityyppisiin hankkeisiin myös Nigeriaan. Ulkoministeriön sivuilta saatujen tietojen mukaan rahaa on myönnetty muun muassa viime vuosina seuraavasti: 3,5 miljoonaa euroa (vuonna 2017), 2 miljoonaa euroa (vuonna 2018), 2 miljoonaa euroa (vuonna 2019). Vuoden 2019 yksi hanke on ollut Plan International Suomi, jossa varoja on kohdennettu aliravitsemukseen ja varhaiskoulutukseen.

Ulkoministeriö on käynnistänyt myös vuonna 2019 Korkeakouluohjelman HEI ICI 2020—2024, jonka tarkoituksena on vahvistaa kehitysmaiden korkeakoulujen koulutusta. Hankkeen koko-

Kirjallinen kysymys KK 230/2019 vp

naishinta on 12,2 miljoonaa euroa. (Ulkoministeriön sivut www.um.fi/ kehitysyhteistyön rahoituskohhteita).

Ilta-Sanomat uutisoi 25.6.2018, että ulkoministeriöllä on perinnässä 1,2 miljoonaa euroa väärinkäytösten kohteeksi joutuneita kehitysyhteistyövaroja. Ulkoministeriön vuoden 2018 tilinpäätöksessä kirjattiin 27 kehitysyhteistyöhön liittyvää väärinkäyttöä tai väärinkäyttöepäilyä. Takaisinperintäpäätöksiä tehtiin vuoden aikana vajaan 30 000 euron edestä. Vuosina 2015—2018 ulkoministeriö sai kehitysyhteistyöhön liittyviä väärinkäyttöepäilyjä 16—28 kappaletta vuodessa. (7.3.2019, valtioneuvosto.fi). Summat takaisinperinnän määrästä vaihtelevat. Olisikin hyvä, jos tietoa olisi saatavilla selkeästi.

Suomi lopettaa yli 45 vuotta kestäneen kahdenkeskisen kehitysavun Sambiaan. Viimeinen kehitysavun maksuerä maksetaan vuonna 2023. Suomen ja Gambian yhteistyötä ovat varjostaneet kehitysyhteistyöhön liittyvät väärinkäytökset (Yle 18.2.2019).

Sambiassa epäilyt kohdistuvat Suomen tukemaan sosiaaliturvaohjelmaan. Ohjelman kautta jaettavista avustuksista kaikki eivät ole menneet kotitalouksille. Väärinkäytöksiä todettiin myös Kirgisian kohdalla, jossa maan oikeusapujärjestelmän kehittämiseen tarkoitettu tuki päättyi kansainvälisen verkkorikollisuuden kautta väärään osoitteeseen. Tapaukset ovat tutkinnassa. (7.3.2019, valtioneuvosto.fi).

Kehitysyhteistyön tarkoituksena on tehdä kestävä kehitys toimenpiteitä ja auttaa hädässä olevia. Kehitysyhteistyövarojen väärinkäytökset romuttavat täysin kehitysyhteistyömallia ja heikentävät kansalaisten luottamusta kehitysyhteistyöhön. Kun esimerkiksi Nigerian uskonnollisista kouluista paljastuu näin järkyttäviä lapsiin ja nuoriin kohdistuvia pahoinpitely-, väkivalta-, vapaudenriisto- ja kidutusrikoksia, koskee se myös Suomea. Koska Suomi tukee Nigeriassa kehitysyhteistyövaroin, on hallituksen ryhdyttävä pikaisesti selvittämään, onko suomalaisten yhteisiä ja hyväntahtoisesti myönnettyjä rahoja kulkeutunut tällaisten tapahtumien tukemiseen. Myös muiden kehitysyhteistyöhankkeiden oikeaoppinen toteutuminen sekä kehitysyhteistyövaroihin mahdollisesti liittyvät väärinkäytökset vaativat selvitystä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo reagoida Nigerian sisäoppilaitoksissa paljastuneisiin väärinkäytöksiin, joissa uhreina on ollut jopa seitsemänvuotiaita lapsia,

miten hallitus aikoo selvittää Nigeriaan ja muihin kehitysmaiin myönnettyjen erilaisten kehitysyhteistyöhankkeiden oikeaoppisen toteutumisen,

kuinka paljon ulkoministeriöllä on tällä hetkellä käsiteltävinä kehitysyhteistyörahojen käyttöön liittyviä väärinkäytöksiä ja takaisinperintäpäätöksiä,

kuinka paljon Suomi on saanut perittyä rahoja takaisin ja

Kirjallinen kysymys KK 230/2019 vp

miksi hallitus ei heti lakkautta Sambiaan annettavaa kehitysyhteistyötä vaan jatkaa sitä edelleen aina vuoteen 2023 saakka?

Helsingissä 17.10.2019

Arja Juvonen ps